

Bundák világpiacra

Subák, bekecsék, kucsmák — s más szücsipari termékek régóta készültek Szegeden; ügyes mesterkezek gyártották őket. Igazában azonban csak akkor virágzott föl ez a mesterség Szegeden, amikor 1945 decembereiben megalakult a Bőrruha és Szőrmekefűző Vállalat. Kiszámú dolgozóival jórészt a belkereskedelmnek termeltek, irhákabátokat, bőrházait, kikket, de kis mennyiségben már az első évektől kezdve exportáltak is belőlük.

1963-tól a Pannónia Szőrmekefűző és Szőrmekefűző Vállalat szegedi gyáráként működik az üzem. Öt-százhatvan dolgozójának ugyan elég szűkös a hely a Mikszáth utcai gyárban — nagyon elkel a most kezdődő rekonstrukció —, de igen szép eredményeket érnek el. Ma már a világ minden tájára eljutnak a szegedi szőrmeremek, kivéve persze az ilyen öltözékek iránt közömbös kontinenseket: Afrikát és Dél-Amerikát.

Először a szocialista országokba, a Szovjetunióba, Csehszlovákiába exportáltak; az úgynevezett panolux kábatok és az irhabundák kezdtek a sort. Fokozatosan nőtt a gyár kivitele, 1954 óta a nyugati tőkés országokban is kirakabba kerülnek tet-szetős termékek. Először az angolok, s a svédek jelentkezték vevőként, azután évről évre bővült a kör. Idén már Ausztria, Svájc, Franciaország, az NSZK, Hollandia, Dánia, Finnország, Svédország, Anglia, Kanada, Olaszország és az USA egyaránt szerepel a címzettek között.

A Szegeden készült panofixbundák és irhabundák iránt — noha a világpiacra sok a versenytárs, nagy a verseny — egyre növekszik az érdeklődés. Jellemzi ezt az alábbi néhány adat: még 1955-ben 1800 irhabundát exportáltak, idén már 15 ezer 600 darab kel útra a szépen munkált termékek-ből. A panofixbunda kivitele mindössze négy évre tekint vissza: ezer darabot exportáltak akkor a szocialista országokba. Ezzel szemben 1970 végéig 8 ezer készült exportrevelésre, ebből 5 ezer a „dolláros” termékek száma.

Sajátos helyzetben vannak a szőrmeváriak. Fő alapanyagaikat, a juhőr, báránybőrt csak importtal tudják beszerezni. A panofix-készítéshez való juhőr — többek között — Dél-Ameri-

kából, Afrikából, Ausztriából hozzák. Az irhát szolgáltató báránybőrt Görög-, illetve Törökországból importálják. Márpedig ha valutat adnak az alapanyagért, ez csak akkor lehet kifizetődő, ha tetemes az exportdollarhozama.

Dicséretükre legyen mondva: így is van. Egy dollárnak megfelelő értéket 38 forint értékben termelnek a szegedi szücsipari, szabóipari szakmunkások. Ezzel eléri, hogy — noha az alapanyag 70 százalékát nyugati importból szerzik — rentábilis, jó üzlet legyen a bundagyártás. Eddig minden évben túlteljesítették az előző év dollárbevételeit, aminek fejében kedvezményt, visszatérítést is kaptak. Ebből telt a további fejlesztésre, de a nyereségrészesedés is növekedett. Tavaly például harminckét napot fizettek egy-egy dolgozónak, természetesen mindezt szorgalmasan, s alaposan meg kellett dolgozni: a piacutatóktól a modellezőktől át a szakmunkásokig mindenkinél, az egész kollektívánál. A szegediek a jó minőségre törekcsenek mindenekelőtt, híresek finom szalonmunkájukról, s új technológiai eljárásaik is méltán váltottak ki érdeklődést, keresletnövekedést.

Nagy az igény, jelenleg ki sem tudják elégíteni. A Pannónia Vállalat négy gyára közül a legújabb — a kunszentmártoni — éppen ezért új kikészítőüzemet kap a negyedik ötéves tervben, ami a szegedieknek is lehetővé teszi a további feljutást. A negyedik ötéves terv végére várhatóan 23 ezerre emelkedik a mostani 16 ezres irhabundaexport, a panofixbunda-gyártás ezzel párhuzamosan 18 ezerre növekszik majd. Ez is mutatja, szép távlatai vannak a szőrmeremek termelésének a szegedi gyárban.

A sokat tudó MI-8

A népszerű szovjet MI-8 helikoptert új munkaterületen, a bányászatban „vetették be”. Értékes kohászati nyersanyagot, cianidert, szállít a kő-félszigeti lelőhelyről, amely más szállítóeszközzel nem közelíthető meg. A négy tonna teherbírású, turbógécsavaros helikopter csöveket és fűréndezéseket szállított a kő-

EGY FALAT — EGY NÓTA

Kocsmakonzentrátum a Marx téren

Főfőkelnek a bódék is a Marx téren, hideg van már mostanában. Még szerencse, hogy a külső hőmérsékletet könnyen ki lehet egyenlíteni a belső fokozásával. Egy kis borral, törkölyel. Egy falat — egy pohár. Ihaj-csuha! (Ez utóbbit nem kisujjából szopta ki e sorok írója: ilyesfajta zajjal fogadta a Marx tér „főutcaja”, amelynek ugyan igényesen neki lehet kezdeni, de befeljni már csak tengerészle-pésben.)

A Mikszáth Kálmán utcából a mázsáló mellett vág neki a tanulmányútnak az ember — ez a legjobb. Első állomása természetesen a Szegedi Állami Gazdaság halsütődéje. Egy falat — egy törköly, valódi, kisüsti — hiszen a hal nem szereti a vizet. Mellette a Csongrád megyei Vendéglátó Vállalat büféjében már kolbászt is ehet, aki éhes. A kolbász sem szereti a vizet, az ott áll-dogálók ezért inkább valamiféle töményt isznak.

S ez még csak a kezdet: mert aztán jön a MÉK hatalmas élelmiszer-pavilonja kitérő kímért boraival, s néhány bódéval arrébb az élelmiszer-kiskereskedelmi vállalat neve alatt az állami gazdaságok borkóstolója. Ha még ekkor is szomjas a piaci tanulmányúton levő emberfia, akkor a borkóstoló közvetlen szomszédságában enyhülésre lehet: ott van a Csongrád megyei Vendéglátó Vállalat grillbüféje. Szinte már csodálkozni való, hogy a felgyőti térszar-ki, mindenféle hurkával, kolbással kecsegtető boltja nem kért még italmérési engedélyt.

No, nem baj, hiszen a sarkon túl, ha az ember balra fordul, hamarosan rátalál a Csongrád megyei vendéglátó újabb büféjére, amelynek ajtajában csábító tábla hirdeti, hogy kiströccs, 1,90, nagytröccs 3,60. Hej, halászkert, halászkert! Aki aztán ezen a piaci főútcán vissza-

fele indul, az vehet még kedvére való italt a város-ellátó élelmiszer- és italbolt-jában, vagy egydecis rumot — konyakot stb. — ugyan-ennek a cégnek a mozgóár-sánál (a harmadik üvegce után már tényleg mozog), aki egyébként dohányárus. S mert rumra legjobb a sör, vagy a bor, nem árt betérni az Utasellátó szép pavilon-jába sem.

Ennyi italt enni is kel-lene valamit, hát elmegy az ember az Új Élet Tsz laci-konyhájához, ahol sörrel öblítheti le azokat a laci-betyár falatokat. Ha igény-sőbb, akkor a szomszédban, a szálloda és vendéglátó vállalat bódéja előtt ishat valami komolyabbat is. Látható tehát, hogy a különbö-ző vállalatok milyen nagy-vonalúan igyekeznek men-tesíteni a Marx tér két élelmiszerüzletét, ahol még azért vehet valami italt az ember.

Nehéz dolog ez a piaco-zás, de nem kell mindig a talponálló pultok mellett di-deregni. Ott van még a téren a négylá... bocsánat! Gulyásárda is. Ott kultu-rált körülmények között le-het berúgni. S ha az em-ber nem jobbra tévelyeg, hanem balra, akkor a Bú-

bosban is leülhet — hukk — egy pohárára. S ha még egyenesen tud menni? Akkor a Mikszáth Kálmán ut-cában egy saroknyira meg-találhatja a — na, kinek a kinek a... bisztróját — vál-tozatosság kedvéért a Csong-rád megyei vendéglátó zó-názóját, ahol a piacozásba fáradt népek egy-egy zóna rumot isznak éppen.

Hányadik már a pohár — elnézést, hogy nem tudom kiszámítani — több mint egy tucat? —, de akaratlanul is, beleszédj az ember. Talán ezzel magyarázható, hogy azok is beleszédültek, akik ennyi engedélyt kiadtak. Talán — izé — kicsit elszá-molták magukat. Segítsé-gükre lehetünk abban, hogy megemlékezzünk róla: mi minden van még ugyanazon a téren. Például, felsőfokú technikumok, egy távolsági, sőt külföldi buszokat fogadó autóbusszállomás, és töb-bek között egy piac is. A közelben pedig jó néhány, munkásaiért aggodó üzem. S esetleg odakerül a nyári ipari vásár is. Vagy tán már előre annak forgalmá-hoz tervezték a Marx téri kocsmakomibnátot?

Veress Miklós

Leggyorsabb a béta ritmusú

Az agy elektromos aktivi-tása és az ember egyéni sa-játosságai között közvetlen kapcsolat van. Erre a kö-vetkeztetésre jutottak a Ka-zah SZSZK Tudományos Akadémia fiziológiai intéze-tének munkatársai.

A mai napig a tudósok az agy bioáramainak öt ritmu-sát ismerték meg. Ezek közül, mint kiderült, a — beta-ritmus a leggyorsabb, frekvenciája 12—14 herz. Közben a tudósok érdekes törvényszerűségeket fedez-tek fel: a kísérlet azon részt-vevőinél, akiknek agya beta-ritmusban működött, az izom-tonus magasabb volt, mint a többiekénél.

Még érdekesebb eredmé-nyekkel jártak a korrekció-raprobával kapcsolatos ta-pasztalatok. Itt a diákok há-mor feladatot kaptak: az el-ső szerint egy adott szó-vegben gyorsan alá kellett húzniuk az „sz” betűt — így ellenőrizték a feltételes reflex működését. A máso-

dik esetben ugyanilyen gyorsan meg kellett jelöl-niük a szövegben elhagyott „de” kötőszót, ami módot nyújtott a kutatóknak arra, hogy ellenőrizzék a feltéte-les gátlások jelentkezését. Az utolsó feladat abból állt, hogy a diákok az „sz” be-tűt csemetéssel jelezték — így köztölték a benyomást a külső gátlás jelentkezéséről. A diákoknál az elektromos encefalogramot nyolccsa-tornás készülék segítségével regisztrálták. Az eredmé-nyek értékelésénél számba vették az egyes műveletek teljesítésének gyorsaságát — az egy perc alatt aláhúzott jelek és a hibák számát.

Akiknél a bioáram ritmu-sa lassabb, a próbát lassab-ban és nagyobb hibaszámmal teljesítették. Sokkal jobban oldották meg a feladatokat azok a diákok, akiknek agya alfa-ritmusban működött, de leggyorsabban azok végeztek el a próbát, akiknek agya béta-ritmusú.

Mennyit ér egy kiló?

A Spolem lengyel fogyasztási szövetezet versenyt hirdetett ezzel a jelszóval: „Legyünk karcsúak és egészségesek”. A versenyben 14 ezer ember vett részt. A verseny kezdete előtt valamennyiük súlyát megmér-ték. A verseny szabályai értelmében az a résztvevő, aki 5 kilónál többet lefog, minden további leadott ki-logrammért 100 zlotyrt kap. Egy varsói férfi került az első helyre, aki a verseny idején 30 kilót fogyott: ere-detileg 134 kiló volt a sú-lva.

NAPI KISLEXIKON

a garázsokról

Az országban és egy-üttal Szegeden is egyre többen örülhetnek az újonnan vásárolt sze-mélygépkocsinak. És egyre többen ideges-kednek amiatt, hogy a drágán, sok-sok éves takarékoskodás, gyűj-tőgetés eredményekép-pen vásárolt kocsi ga-rázs híján gyorsabban megy tönkre. Mert ga-rázshoz jutni egyáltalán nem könnyű.

● A jelen?

A mostani állapotok-kal aligha dicsekedhetünk. Az igazán kor-szerű nagy garázsokra, többszintes autótároló-akra még néhány évig csak vágyakozni lehet. Marad tehát az utcai parkolás, vagy a kisga-rázs. A kis, egy férőhe-lyes garázsoknak viszont igencsak kevés hely jut a ma városában. A la-kótelepeken a „szüksé-gesnél jóval kevesebb fér belőlük, városképi okokból sem lehet töb-bet elhelyezni. A bel-városban érthetően, még kevesebb lehetőség van új garázsok építésére. A kocsik száma pedig a legoptimálisabb számi-tásoknál is gyorsabban növekszik.

● Az iránylevek?

A településtervezési iránylevek szerint ezer lakosra 260—280 autót kell számítani, azaz családonként egy kocsit. Ebből kilencvenet par-kolóhelyen, negyvenet kisgarázsban, 130—150-et pedig tároló garázs-ban kellene elhelyezni. Bár a tároló garázs a városképpel jobban ösz-szeegyeztethető, de az egy kocsi jutó költség a kisgarázs két-három-szorosát is eléri.

● A jövő?

A fejlődés azonban a mostaniakkal valószínű-leg merőben ellentétes tendenciákat szül. Mi-helyt az autó könnyen hozzáférhető közönséges használati cikk lesz — ez pedig 10—20 éven belül nálunk is bekövet-kezik —, várhatóan megnő a „csillaggarázs”, azaz a parkolóhely te-kintélye. Garázszt ugyan-is nem lehet mindenütt építeni. Ha valaki rend-szeresen használja autó-ját, nagy idővesztéséget jelent a garázs távolsá-ga. Ugyanakkor a kö-zönséges közlekedési eszközként használt gépkocsi 4—5 éven be-lül erkölcsi értékét te-kintve is elöregszik. A szabadban való parkolás tehát kényelmi szem-pontok és a kocsi érték-csökkenése miatt is nép-szerű lesz. Mint ahö-gyan a külföldi lakóte-lepeken is csak kevés garázs van. Helyette a lépcsőház kapuja előtt parkolnak a gépkocsik, saját helyükön. A rend-számot ugyanis felfestik az aszfaltra, úgy mint nálunk is már néhány ház udvarán.

Szabó László —
Solyom József

TITKOS HADVISELÉS

Kémek a bűvárhajón

22.

Közben megkezdődött Anglia bombázása, és a bombavető repülőgépeket a Norden-féle célzó-készülék német változatával látták el. Canaris ismerte a bombavető célzó-készülék teljes törté-netét, s azt is tudta, hogy az amerikaiak egy újabb, még tökéletesebb célzó-készülék kidolgo-zásán fáradoznak. Ekkor jutott Canarisnak eszé-be, mi történik akkor, ha egy Angliában lelőtt bombázóval együtt a német célzó-készülék is az angolok kezébe kerül? Minden feltételezés sz-e rint az angolok megadják Washingtonnak a műszer leírását, s ebből kiderül, hogy a néme-tek ellopták a terveket a Norden-gyárból. Rend-kívül fontos és sürgőssé vált tehát, hogy Lang mielőbb elhagyja az Egyesült Államok területét, és visszatérjen Németországba. Ugyanis abban a pillanatban, ha a nagyszabású kémkedés az USA-ban kipattan, ez esetleg szikra lehet a Rib-bentropok által amúgy is felfűve őrzött és már-már teljesen megglazult amerikai-német kapoco-latok lángra lobbantásához.

Canarist nem humánus szempontok vezették

tehát, amikor utasítást adott Seboldon keresztül Duquesne-nek, hogy Lang és felesége Dél-Ame-rikán keresztül térjen vissza Németországba, és a költségeket a New York-i német konzulátus bocsássa a rendelkezésükre. Lahousen naplójába ezt jegyezte föl erről: „Feltételezésünk az volt, hogyha amerikai kézbe kerül a német mintájú célzó-készülék, arról azonnal meg tudják állapi-tani, hogy valaki a Norden-gyárból lopta ki a terveket. A tervek viszonylag szűk körhöz ju-tottak csak el, s így Langra, mint amerikai né-metre tereledhet a gyanú. A külügyminisztéri-um újból felhívta a fűhrer figyelmét, óvja az Abwehrt minden olyan akciótól, amely alkal-mas lehetne Amerika belépésére a háborúba”.

Az angol tengerzár azonban megszakította az összeköttetést. Így a közvetlen összeköttetés el-maradt Langgal. Az üzenetet Seboldhoz kellett továbbítani. Utasították, hogy teremtsen kapoco-latot Langgal, aki még mindig a Norden-gyár-ban dolgozott. S Lang 1940. április 7-én jelent-kezett is a New York-i Sebold-cég hivatali he-lyiségében.

Sebold röviden elmondta, hogy az Abwehr számára tevékenykedik, majd elmondta, hogy mi a feladat:

— Biztonságosan visszatérni Németországba. Harmincezer dollár készpénzt adok át.
— Nem értem, mit akar ezzel mondani! — csodálkozott Lang, akinek eszébe sem jutott, hogy Berlinben már erősen aggodónak sorsa mi-att, nem éppen a személyes biztonságáért, ha-nem mert sokkal nagyobb tétet forgott kockán.
— Ha jól tudom, ön a Norden-gyárban dolgo-zik? Hát szóval arról lenne szó... azt kellene csinálni, hogy mielőtt visszatér Németországba, meg kellene szerezni a Norden-féle célzó-kész-
lék tervét...

— A módosításokat?

— Az eredeti is kellene...

— Tulajdonképpen miről beszél ön? — kiál-tott fel izgatottan Lang. — Hiszen az első ter-veket már régen átadtam.

— Ja, bocsánat. En ezt nem tudhattam... En azóta kapcsolódtam a munkába... Csak egysze-rűen arról van szó, úgy gondoltam, hogy jó len-ne hazavinni ezeket a terveket...

Lang megkönnyebbült.

— Értem most már... Persze, hogy nem tud-hatta...

Es Lang elmesélte Seboldnak, hogyan utazott Németországba, hogyan mutatta és magyarázta meg a náci szakértőknek a célzó-készülék, tit-kait...

Ebben a pillanatban erős fény villant, mint-ha valami felrobbant volna, s Lang elvakítva a nagy világosságtól, azt sem tudta, mit gon-doljon.

— Mi volt ez?

— Oh, azt hiszem, csak egy villanykörte ment szét... Még egyszer kérem, legyen elnézéssel irántam, tájékoztatásomért, és ígére meg, hogy a jövőben is kitart mellettünk, s akkor büszkén sorfíthatok magával kezét, mint a fűh-rer jó katonájával.

— S mikor kell utaznom?

— Megadom a választ, rövidesen, ha a for-maságokat elintéztém — válaszolt Sebold az aj-tóban álló Langnak.

Amikor a Norden-gyár főellenőre kiment a he-lyiségéből, Sebold elégedetten felnevetett. S elé-gedettségére minden oka megléte, hiszen egy vá-ratlan elszólás folytán tudta meg, hogy Lang már eljuttatta a németeknek a célzó-készülék-et.

(Folytatjuk.)